

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНИЮ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ИПК ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИХ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Рассматриваются проблемы, тенденции и особенности развития предприятий издательско-полиграфического комплекса и их влияние на конкурентоспособность. Предлагаются принципы и экономические рычаги ресурсно-потенциального подхода к управлению хозяйственными структурами издательско-полиграфического комплекса.

INNOVATIVE APPROACH TO MANAGEMENT OF PUBLISHING, PRINTING COMPLEX TO ENSURE THEIR COMPETITIVENESS

In the article the problems, tendencies and peculiarities of publishing and poligrafic enterprises development and their effect on competitiveness are investigated. The principles and economic instruments of resource-potential approach to management of economic structures of publishing and poligrafic complex are proposed.

Стаття надійшла 11.08.09

УДК 338. 912. 1 : 655

П. П. Лазановський, С. П. Лось

Українська академія друкарства

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА АНАЛІЗУ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ПОЛІГРАФІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Розглядаються аспекти методології проведення аналізу техніко-технологічного оновлення поліграфічного виробництва та здійснено апробацію на основі даних одного з поліграфічних підприємств.

Техніка, технологія, виробництво, оновлення, аналіз

Розробка методології аналізу техніко-технологічного оновлення виробництва є частиною загального завдання, що стоїть перед підприємствами в проведенні ними заходів з технічного переоснащення на основі нових технологій.

Вивченню цієї проблеми в останні роки приділялося мало уваги. Щодо питань методології та практики аналізу техніко-технологічного оновлення виробництва в умовах ринку, то вони вирішуються лише частково, не носять окремих характер і зміст дослідження. Серед авторів, які нині займаються вивченням техніко-технологічного оновлення виробництва, слід відзначити Б. Бачевського, А. Гінзбурга, Є. Кантора, С. Луцького, І. Матвієнко, П. Орлова, Є. Решетняка, Н. Передерієнко та ін.

Мета нашої роботи полягає в окресленні завдань і структури методології аналізу досліджуваного процесу та реалізації окремих її положень відповідно до реальних даних поліграфічного підприємства.

Інтенсивність техніко-технологічного оновлення виробництва поліграфічних підприємств залишається доволі високою навіть у період економічної кризи. Це обумовлено особливо великою роллю нової технології й техніки для результатів їх виробничо-господарської діяльності. Техніко-технологічне оновлення — це один із найскладніших процесів, який вимагає від менеджменту підприємств проведення значної підготовчої (аналітичної) роботи, слугує основою для прийняття рішень щодо заходів з його вдосконалення.

Комплексний аналіз техніко-технологічного оновлення виробництва повинен проводитися, на нашу думку, в два етапи:

дослідження стану діючої техніки та технологічних процесів;

аналіз можливостей підприємства щодо заходів з удосконалення техніко-технологічного оновлення.

На першому етапі вирішуються такі завдання, як оцінка прогресивності технологічних процесів та аналіз:

технічного рівня устаткування для встановлення його відповідності перспективі розвитку підприємства;

темрів модернізації, обсягів ремонту та витрат на них;

структури (технологічної, вікової) парку устаткування;

рівня використання техніки для виявлення впливу на ступінь її зношення;

кількісних та якісних показників оновлення машинного парку.

На другому етапі аналізуються:

ринок нової техніки за технологічним призначенням, технічними параметрами і ціною;

джерела фінансування придбання нової техніки;

можливі результати (наслідки) проведення заходів з техніко-технологічного оновлення виробництва.

У рамках даної роботи використовуються показники ВАТ «ЛКФ «Атлас».

Фабрика має необхідну технічну базу для виготовлення продукції, однак їй властиві технологічна відсталість, низький рівень автоматизації, висока технологічна трудомісткість процесів.

Структура технічної бази виробництва фабрики представлена широким асортиментом її складових, вагому частку серед яких займають основні засоби, зокрема їх активна частина та оборотні активи (табл. 1). Забезпечення основними виробничими засобами у 2008 році порівняно з попередніми роками поліпшилося завдяки збільшенню вартості машин і устаткування, що свідчить про нарощування виробничого потенціалу підприємства. У структурі основних виробничих засобів відбулися певні зміни, пов'язані із зростанням частки транспортних засобів, інструментів, приладів, інвентаря та малоцінних швидкозношуваних активів.

Упродовж 2004–2008 рр. вартість основних засобів майже не змінювалася, а оборотних активів стрімко зростала (рис. 1).

З кругової діаграми (рис. 2) видно, що найвагомішу частку в загальній структурі основних засобів займають машини та обладнання, дещо меншу — будинки, споруди та передавальні пристрої і не досить значну — транспортні засоби, інструменти, прилади, інвентар та малоцінні необоротні матеріальні активи.

Таблиця 1

Аналіз складу і структури основних виробничих засобів
за 2004–2008 рр.

Засоби підприємства	2004		2005		2006		2007		2008		Абсолютне відхилення (2008–2004), +,-	Відносне відхилення, % (2008–2004)
	Сума, тис. грн	Частка, %	Сума, тис. грн	Частка, %	Сума, тис. грн	Частка, %	Сума, тис. грн	Частка, %	Сума, тис. грн	Частка, %		
Будинки, споруди та передавальні пристрої	2513,6	32,8	2513,6	31,9	2513,6	29,7	2516,3	29,3	2516,0	28,4	+2,4	100,1
Машини та обладнання	4533,7	59,2	4578,4	58,2	5154,6	61,0	5280,6	61,5	5533,0	62,5	+999,3	122,0
Транспортні	267,9	3,5	334,2	4,2	338,1	4,0	338,1	3,9	341,0	3,9	+73,1	127,3
Інструменти, прилади, інвентар	293,4	3,8	373,5	4,7	373,5	4,4	373,5	4,4	379,0	4,3	+85,6	129,2
Малочінні необоротні матеріальні активи	47,7	0,7	66,5	1,0	71,6	0,9	74,8	0,9	80,0	0,9	32,3	167,7
Всього	7656,3	100	7866,2	100	8451,4	100	8583,3	100	8849,0	100	+1192,7	115,6

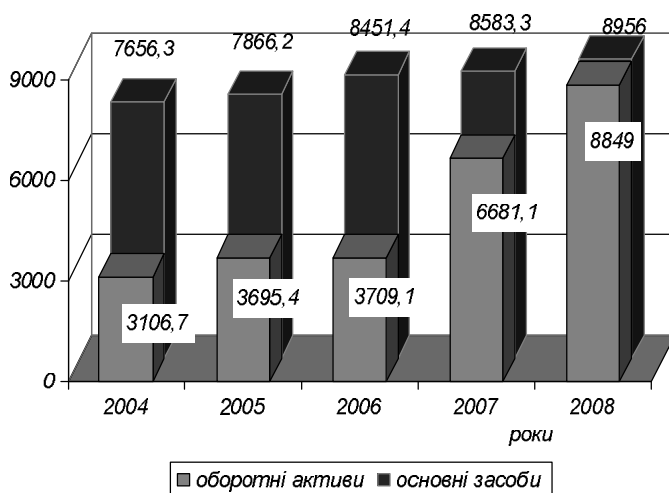

Рис. 1. Структура активів за 2004–2008 роки

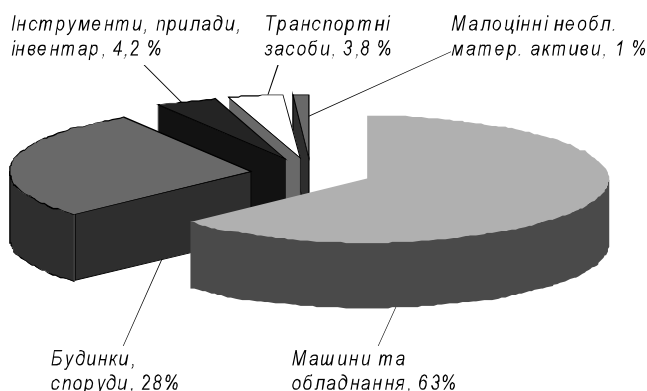

Рис. 2. Структура основних виробничих засобів за 2008 рік

При аналізі вікової структури наявного технологічного обладнання (табл. 2, 3, 4) стає очевидним, що устаткування є досить застарілим, відповідно рівень його фізичного і морального зносу високий. Цей факт свідчить про важливість вирішення проблем технічного оновлення виробництва.

Таблиця 2

Вікова структура технологічного устаткування друкарні за станом на 2008 рік

Вік, роки	Кількість одиниць	Частка, %
До 5	—	—
6–10	15	11,7
10–20	37	28,9
понад 20	76	59,4
Всього	128	100

Таблиця 3

Вікова структура технологічного устаткування в розрізі цехів друкарні

Цех	Вік, роки				
	До 5	6–10	10–20	понад 20	Всього
Додрукарський: одиниць частка, %	—	4	8	1	13
		30,8	61,5	7,7	10,2
Офсетний: одиниць частка, %	—	1	8	19	28
	—	3,6	28,6	67,8	21,8
Брошурувально-палітурний: одиниць частка, %	—	2	12	36	50
	—	4,0	24,0	72,0	39,0
Оперативної поліграфії: одиниць частка, %	—	2	—	—	2
		100	—	—	1,6
Ремонтно-механічний: одиниць частка, %	—	1	1	16	18
		5,6	5,6	88,8	14,1
Разом: одиниць частка, %	—	15	37	76	128
	—	11,7	28,9	59,4	100

Таблиця 4

Середній вік устаткування

Цех	Середній вік устаткування, роки
Офсетний	16,6
Брошурувально-палітурний	17,0
Додрукарських процесів	9,5
Оперативної поліграфії	6
Ремонтно-механічний	18,7

Середній вік устаткування по фабриці становить у середньому 15,5 року.

Показники технічного рівня (табл. 5) характеризують ступінь технічної оснащеності праці. Так, зокрема, фондоозброєність у звітному періоді збільшилася на 10,62 тис. грн, або на 33,3% порівняно з базовим 2004 роком. Позитивним є і те, що рівень технічної озброєності праці зріс 63,6%. Помічено зростання й електроозброєності праці.

Значення аналізу використання основних виробничих засобів полягає в тому, що від забезпечення ними підприємства й ефективності (інтенсивності) їх використання залежать рівень їх зношення та потреби в оновленні.

Таблиця 5

Дані технічного рівня фабрики

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Фондоозброєність праці, тис. грн	31,88	32,75	35,17	37,86	42,5
Технічна озброєність праці, тис. грн	23,99	24,48	29,6	33,42	39,24
Електроозброєність праці, кВт	3,9	3,95	4,24	4,67	5,23

Рівень використання технічної бази виробництва оцінюється за такими показниками, як фондівіддача, фондомісткість і фондорентабельність. За аналізований період фондівіддача збільшилася на 48,3%, оскільки випуск продукції зростав вищими темпами, ніж основні виробничі засоби (табл. 6). Фондомісткість знизилася на 32,5%, а фондоозброєність зросла на 34,8% навіть при зменшенні кількості працюючих. Негативним є зниження фондорентабельності (рис. 3) через зменшення чистого прибутку. Загалом можна зробити висновок, що ефективність використання основних виробничих засобів підвищилася.

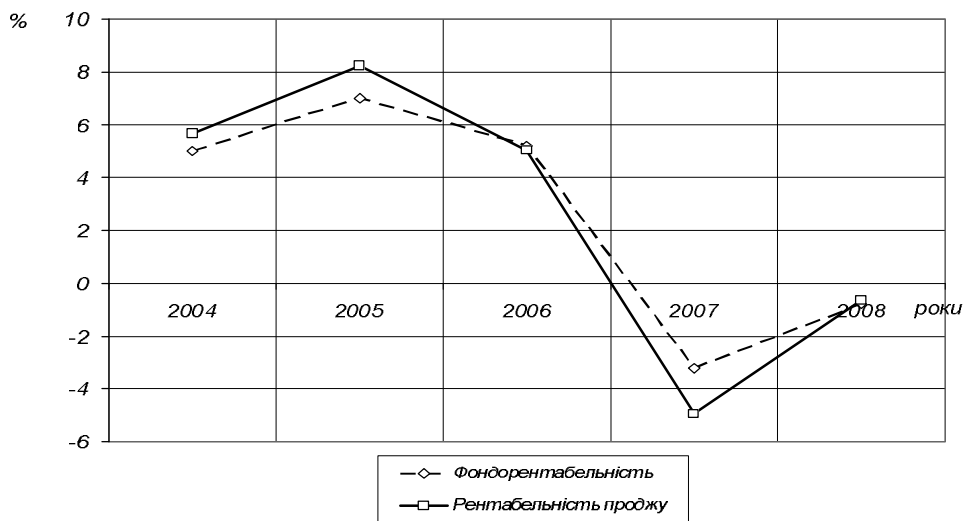

Рис. 3. Динаміка фондорентабельності та рентабельності продажу за 2004–2008 роки

Таблиця 6

Оцінка ефективності використання основних виробничих засобів за 2004–2008 роки

Показник	Рік						Відносне відхилення (2008–2004), %
	2004	2005	2006	2007	2008	Абсолютне відхилення (2008–2004), +/-	
Основні виробничі засоби, тис.грн	7656,3	7866,2	8451,4	8583,3	8849,0	+1192,7	115,6
у т.ч. машин і обладнання, тис.грн	4533,7	4578,4	5154,6	5280,6	5533,0	+999,3	122,0
Обсяг виробленої продукції, тис.грн	6653,0	6651,8	8940,8	5761,3	11345,0	+4692,0	170,5
Чисельність персоналу, чол.	239	237	232	225	205	-34	85,8
Прибуток чистий, тис. грн	382,7	541,7	440,6	-275,9	-74,0	-456,7	19,3
Фондовіддача, грн	0,87	0,86	1,07	0,65	1,29	+0,42	148,3
Фондомісткість, грн	1,14	1,16	0,93	1,53	0,77	-0,37	67,5
Фондоозброєність, грн	32,03	33,19	36,43	38,15	43,17	+11,14	134,8
Технічна озброєність, грн	18,97	19,32	22,22	23,47	26,99	+8,02	142,3
Фондовіддача активної частини, грн	1,47	1,45	1,73	1,09	2,05	+3,52	139,5
Фондорентабельність, %	5	7	5,2	-3,2	-0,8	-5,8	—

Досліджуючи поставлену проблему, ми намагалися дізнатись, якими темпами відбувається оновлення технічної бази фабрики. Для цього розраховували такі коефіцієнти: оновлення, зносу на початок і кінець року та придатності основних виробничих засобів.

Як видно з табл. 7, первісна вартість основних засобів за аналізований період збільшилася на 1001,5 тис. грн, а на кінець року — на 1192,7 тис. грн, знос зріс на 875,3 тис. грн і амортизація на 948,7 тис. грн. Коефіцієнт оновлення у 2008 році збільшився на 2 пункти, коефіцієнт зносу на початок і кінець року — відповідно на 3 і 4 пункти, коефіцієнт придатності зменшився на 4 пункти порівняно з 2004 роком.

Результати вивчення динаміки коефіцієнтів оновлення, придатності та зносу (на початок і кінець року) зображено на рис. 4. Зокрема спостерігається збільшення коефіцієнта оновлення. Щодо коефіцієнтів зносу на початок і кінець року відмічено також збільшення, проте це є негативним фактором для діяльності фабрики, оскільки свідчить про недостатнє оновлення парку машин. До негативних моментів належить і зменшення коефіцієнта придатності основних виробничих засобів.

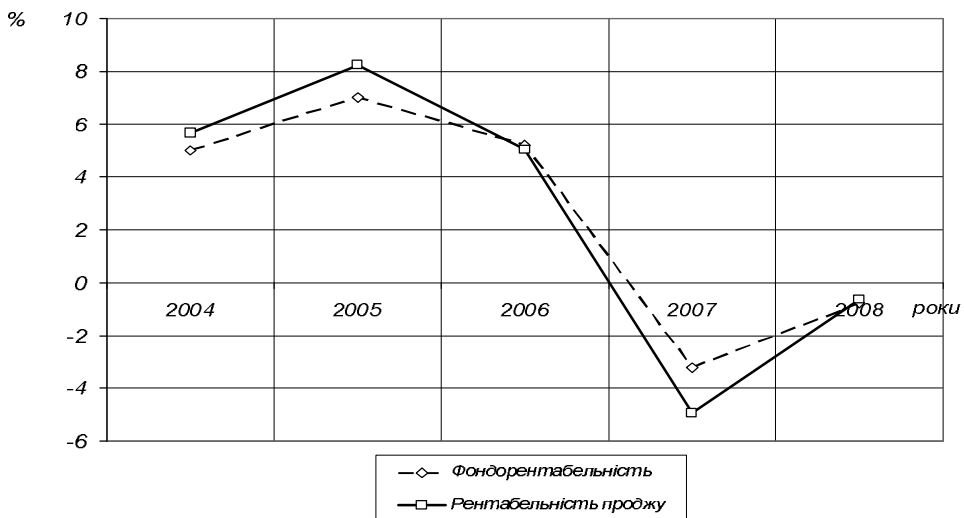

Рис. 4. Динаміка коефіцієнтів оновлення, придатності та зносу (на початок і кінець року) ВАТ «ЛКФ «Атлас» за 2004–2008 рр.

З вищевикладеного доходимо таких найважливіших висновків:
 методологія аналізу відіграє базову роль у вирішенні питань техніко-технологічного оновлення виробництва промислових підприємств;
 практика аналізу досліджуваного процесу вимагає застосування системного комплексного підходу, що дозволить оцінити не лише фактичний стан справ, але й віднайти шляхи та можливості його вдосконалення;

Таблиця 7

Аналіз руху основних виробничих засобів за 2004–2008 роки

Показник, тис. грн	Рік						Відносне відхилення (2008–2004), %
	2004	2005	2006	2007	2008	Абсолютне відхилення (2008–2004), +,-	
Первісна вартість основних засобів на початок року	7581,5	7656,3	7866,2	8451,4	8583,0	+1001,5	113,2
Знос на початок року	4642,7	4811,3	5024,6	5259,6	5518,0	+875,3	118,9
Надійшло основних засобів за рік	91,8	209,9	585,2	131,9	266,0	+174,2	289,8
Вибуло основних засобів за рік.	—	—	—	—	—	—	—
Амортизація за рік	17	213,3	235,0	258,6	242,0	+225	1423,5
Первісна вартість основних засобів на кінець року	7656,3	7866,2	8451,4	8583,3	8849,0	+1192,7	115,6
Знос на кінець року	4811,3	5024,6	5259,6	5518,2	5760,0	+948,7	119,7
Коефіцієнт оновлення	0,01	0,03	0,07	0,02	0,03	+0,02	300
Коефіцієнт зносу на початок року	0,61	0,63	0,64	0,62	0,64	+0,03	104,9
Коефіцієнт зносу на кінець року	0,63	0,66	0,67	0,65	0,67	+0,04	106,3
Коефіцієнт придатності	0,37	0,34	0,33	0,35	0,33	-0,04	89,2
Коефіцієнт вибуття	—	—	—	—	—	—	—

у перспективі важливо створити вимірники для аналізу взаємозалежності в системах «технологічний процес–техніка–виробнича потужність», «техніка–вибір джерела фінансування» та ін., за допомогою яких можна було б оцінити як кількісні, так і якісні зміни від техніко-технологічного оновлення виробництва.

1. Гузела О. І. Оцінка оновлення поліграфічного устаткування / О. І. Гузела, П. П. Лазановський // Поліграфія і видавнича справа. — 1989. — № 25. — С. 101–104.
2. Лазановський П. П. Деякі аспекти методики аналізу оновлення техніки поліграфічних підприємств / П. П. Лазановський // Поліграфія і видавнича справа. — 1994. — № 29. — С. 159–161.

МЕТОДОЛОГИЯ И ПРАКТИКА АНАЛИЗА ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ПОЛИГРАФИЧЕСКОГО ПРОИЗВОДСТВА

Рассматриваются аспекты методологии осуществления анализа технико-технологического обновления полиграфического производства, проведено апробацию на основе данных одного из полиграфических предприятий.

METHODOLOGY AND PRACTICE OF ANALYSIS OF TECHNIC-TECHNOLOGICAL RENOVATION OF THE POLIGRAPHIC PRODUCTION
Aspects of methodology of the realization of analysis of technic-technological renovation of the polygraphic production are examined. An approbation has been done.

Стаття надійшла 24.07.09

УДК 65.014.1 : 655.26

Д. С. Лозовицький
Українська академія друкарства

О. М. Петрашова
ВАТ «УкрНДІ спеціальних видів друку»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ВПК: СТРАТЕГІЧНИЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Окреслено підходи до формування та розроблення стратегії розвитку підприємств видавничо-поліграфічного комплексу на основі застосування сучасних управлінських інформаційних систем та новітніх інформаційних технологій.

ВПК, управління, інформація, інформаційні технології, інформаційні системи управління, стратегія